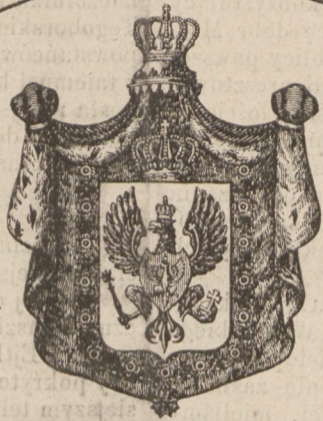

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:

czwarterocznie dla miasta Poznania 1 Tal.
20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY:

1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na 1 szerokości
przyjmują się tylko w Expedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Lwów, 23. Lutego. — Langiewicz stoi jeszcze na czele powstańców w Staszowie i okolicy. Moskale stoją w Stopnicy. Zeszłej nocy patrol wojskowy wjął pod Krakowem 56 zwerbowanych do powstania z 34 końmi.

Warszawa, 23 Lutego. — Ze źródła rosyjskiego. Oddział wojska rosyjskiego, wysłany przeciw Dąbrowie nie spotkał żadnych powstańców między Kromołowem, Pilicą, Wolbromem, Olkuszem i granicą. Po klęsce pod Miechowem rozdzielili się powstańcy na drobne hufce. Część schroniła się do Galicyi. Władze rządowe w tych stronach przywrócono.]

— Mierosławski został pobity o 6 wiorst od Radziejowa niedaleko granicy pruskiej. Jego korespondencją zabrano, on sam zaś miał uciec. (Wedle innych wiadomości, spotkał się Mierosławski pod Krzywosądem w d. 19 Lutego z oddziałem rosyjskim. Rozprawa była dosyć krwawa, po której Mierosławski udał się z swym oddziałem w bory. W dniu 21 Lutego bił się Mierosławski z Moskwą od godziny 8 rano do 6 wieczorem. Obacz pod kr. Polsk.)

Paryż, 23. Lutego wieczorem. — Patrie donosi, że Drouyn de Lhuys w tonie bardzo przyjacielskim ułożył notę z d. 20 b. m. Polski dotyczącą przesłał do posła cesarskiego w Berlinie. W nocy tej rozwija myśl, że udział Prus w przytłumieniu powstania może doprowadzić polskich poddanych Prus do prowadzenia wspólnej sprawy z powstaniem.

La France zaręcza, że Austria okazuje skłonność do zbliżenia się w pojmowaniu kwestyj polskiej, w której Francya z Aglią zdają się łączyć

Augsburg, 23. Lutego. — Powszechna gazeta pisze: że ministerstwo bawarskie spraw zagranicznych wydało notę okólną, w której na przypadek rozbitcia związku celnego zaprasza pozostałe państwa do utworzenia osobnego związku celnego, w którym także Austria znalazłaby swoje miejsce

Londyn, 24. Lutego. — Na posiedzeniu wczorajszym izby wyższej odpowiedział lord Palmerston na interpellację, że nie wie, czyli Prusy aresztowały dwóch polskich studentów przejeżdżających przez Toruń. Henessy domaga się odpisu pruskiej konwencji. Layard odpowiada, że rząd żadnego odpisu nie posiada, i tylko zna jej osnowę z opowiadania.

Lord Palmerston powiada: wysłanie wojska egipskiego do Meksyku jest smutną rzeczą i przeciw wszelkiej regule. Basza egipski nie powinien bez pozwolenia porty swoje wojska udzielać. Murzyńskie wojska są smutnymi ofiarami rekrutacji, jak mieszkańcy Polski. Spodziewać się należy, że Francya wyrzucając podobne postępowanie Rosyi, swoją własną niesłuszność naprawi. Anglia już w tej mierze uczyniła przedstawienie Francyi.

Berlin, 23. Lutego. — Na posiedzeniu dzisiejszym izby deputowanych byli obecni prezes ministerstwa i ministrowie spraw wewnętrznych, skarbu i oświecenia. Obradowano nad projektami co do polepszenia stanu inwalidów.

— Wedle wiadomości z Torunia pruska interwencja jest faktem dokonany. Danziger Zeitung donosi, że wojsko pruskie obsadziło miasto nadgraniczne w królestwie polskiem Dobrzyń w nocy ze środy na czwartek i tam przez 8 godzin stało, ponieważ gloszono, że tam przybędą powstańcy. Z Elbląga donoszą, że wiadomość tę potwierdzili podróżni. Wymieniają nawet dowódcę wojska pruskiego rotmistrza ułanów Heinichen. Graudenzer Gesellige nie wie nic o tem, tylko pisze, że w Dobrzynie nie wybuchło powstanie. Tylko w dniu 13 Lutego to jest piątek przewieziono z tamtąd kasę celną na teritorium pruskie (za-

pewne do Grudziądz) a w niedzielę weszło do Dobrzynia 200 wojska rosyjskiego i uwięziło niespokojnych (?). Są to więc o tydzień wcześniejsze wiadomości. Sam fakt obsadzenia Dobrzynia przez wojska pruskie niemógł być spowodowany, bo o tydzień później miał się wydarzyć. Potwierdzenia więc oczekiwać należy.

— Rozprawy nad konwencją pruską i rezolucją izby deputowanych rozpoczną się dopiero na walnem posiedzeniu w środę lub czwartek. Zresztą zaręczania, że lud pruski w polityce rządu nie ma udziału, jak pisze National Zeitung, tylko świadczyć może o bezwładności ludu, które najwięcej może wzbudzić politowanie innych narodów, jeżeli rezolucya pozostanie bez skutku. Zresztą za sprawy zagraniczne zawsze rząd z ludem solidarnie jest odpowiedzialny, a skutki zarówno obie strony dotknąć mogą. Mowami deputowanych nie można ich odsunąć od siebie. Głos przeto ludu powinien się tak zamanifestować, aby nie było potrzeby dopiero obcych mocarstw do wskazania drogi, na którą należałoby powrócić.

Królestwo Polskie.

Z nad granicy Król. Polsk. piszą: Faktem jest dokonany, że Mierosławski znajduje się w Królestwie Polsk. od 17. Lutego. około Radziejowa i wieść się o nim natychmiast po okolicy rozeszła. W pierwszej chwili połączył się z nim oddział konny powstańców, może złożony z 48 koni, do których wkrótce podobny oddział nadszedł. Na tych Moskwa natarła w dniu 19. Lutego pod Krzywosądem i po 2-godzinnej zwawej utarczce powstańcy ruszyli w bory. W trzy dni potem 21. Lutego zastęp około Mierosławskiego powiększył się tak dalece, że pod Głuszynem bił się tenże z napierającą Moskwą od godziny 8 z rana do godz. 6 wieczorem, poczem Moskwa odeszła do Włocławka z rannymi i zabitymi, a powstańcy pod Mierosławskim do borów, gdzie także wzgórze i jeziora przedstawiają dogodne miejsca do partyzantki.

— Gazeta wrocławska pisze z nad granicy polskiej bez daty, że pociąg pospieszny przybył w tej chwili o godz. 6 1/2 wieczorem (zapewne 22. Lutego). W 8 wozach towarowych znajdowały się reszty rzeczy, które ocalić zdołali nieszczęśliwi mieszkańcy polscy przed rabującą Moskwą. Było 150 osób powiększej części kobiet i dzieci z pościelą, kuframi, kolebkami. Rzeczy wiozły niewielkiej wartości. Prywatni nasi mieszkańcy dawali pomoc, jaką mogli. W tej chwili prowadzą damę, która za chwilę zlegnie. Jutro spodziewają się Moskali z Zombkowiec w Sosnowicach. Z Miechowa przybyłe osoby opowiadają o okrucieństwach Moskali, na których wspomnienie krew w żyłach się ścina. Kurowski cztery razy ranny zastrzelił się niedaleko Miechowa. Inny objął po nim dowództwo nad powstańcami. Wedle innej wersji podobno Kurowskiego ciężko rannego przywieziono do Krakowa. Moskwa zamierza wkrótce napaść na Dąbrowę.

Warszawa, 19. Lutego. — Oczy i uwaga wszystkich zwrócone ku południowej części Królestwa, dokąd od dwóch dni nieustannie szły znaczne posiłki z Warszawy, między innymi dwa pułki piesze gwardyi litewskiej. Napaść na siły Langiewicza i na obóz ojcowski wymierzona ma być z trzech stron, aby powstanie wpędzić na granicę pruską. Tym sposobem Moskale spodziewają się dostać napowrót do kraju ofiary i wyrzucić na nich przygotowaną zemstę. O wydaniu powstańców przez rząd pruski nikt tutaj nie wątpi, czego przeciwnie Austria stanowczo miała odmówić. Choćby wymknęło się bez szwanku z tak trudnego położenia, i przeniesienie teatru wojny w inną stronę, byłoby wielkiej doniosłości czynem. Ale nawet w przeciwnym razie, ruch zbrojny nie ustanie. W plockiem, w podlaskiem, w lubelskiem, nad granicą wołyńską, w Dubieniec poformowały się nowe obozy, które czekają na broń i na doświadczonych przywódców. Dziś słabe i mało znaczące, mogą one w danym razie stać się groźnymi.

W Chorzelach, miasteczku granicznym naprzeciw komory wschodniopruskiej Sołdów (Soldau) wystrzał z fuzji do psa wściekłego takiego na komorze narobił popłochu, że zawezwano pomocy pruskiej, z którą objęczki wpadli do zupełnie spokojnego miasta. Poraniwszy kilku bezbronnym mieszkańców, aresztowali cztery najzaciejsze osoby, między nimi poczmistrza Jeżekowicza, właściciela owej jedynaczki fuzji i kasyera miejskiego. Ujęte osoby przewieziono przez Prusy do Łomży i odano tamecznemu naczelnikowi wojennemu. Ze śledztwa przeprowadzonego z Łomży okazała się ich zupełna niewinność. W Poniatowie zaś,

w powiecie mławskim wsi o trzy mile od granicy odległej, do dziedzica przybył do dworu silny oddział ułanów pruskich, wypytując się o powstańców.

Jako piękny czyn świadczy o usposobieniu naszych włościan, tak często niesprawiedliwie o nieprzychylności sprawie narodowej pomawianych, zasługuje następujące zdarzenie. Major rosyjski, konsystujący w Makowie, kazał aresztować p. Bleszyńskiego, dzierżawcę dóbr Młodzianowa w powiecie przasnyskim, obywatela w całej okolicy powszechnie szanowanego. Gdy go żołnierze przywieźli, obsypał aresztowanego obelgami, powtarzając kilkakrotnie, że go jego własni włościanie denuncjowali. Dowiedziawszy się o tem chłopci z Młodzianowa, przyszli do pani Bleszyńskiej z oświadczeniem, że tej potwarzy ścierpieć nie mogą i że się w gromadzie do Makowa udają. Pomimo odradzania pani B. wykonali co zamierzali, major z razu kazał kilku aresztować, ale w końcu wypuścił pana B. ku wielkiej radości reklamujących włościan.

Z Lubelskiego donoszą o złupieniu i zniszczeniu pałacu hr. Aleksandrowicza w Konstantynowie, z Radomskiego hr. Stanisława Walewskiego w Iwanowicach. Ostatni jest bratem żony pana Józefa Wielopolskiego. Nawet tego rodzaju koligacja dziś od gwałtów wojska nie zaslania. Margrabia jest zupełnie bezsilny w obec władzy wojskowej, mieliśmy tego już kilkakrotne dowody. Wielki książę ubolewa nad rozpasaniem wojska, ale rzecz idzie tym samym trybem. Ani pułkownika Marksa, który Wąchock spalił, ani Emanowa, sprawcę rzezi w Tomaszowie, ani dowódcę mordów w Wojsławicach dotąd nie ukarano. Przeciwnie wszystko za tem mówi, że te okrucieństwa dzieją się z wyższego rozkazu. Czy z Petersburga czy z Warszawy? trudno się dowiedzieć. Na spokojną Warszawę codziennie teraz jakieś nowe spadają plagi. Po dzielnym rozkazie jen. Korffa, grożącym sądem doraźnym za posiadanie jakiegokolwiek rewolucyjnej odezwy, zburzeniem domów przez artylerję itd., nakazano mieszkańcom dołu i pierwszego piętra wszystkich domów w bliskości Zamku, opuścić natychmiast mieszkania, które wojsko zajmie. Podobny gwałt i wdzieranie się w własność prywatną tylko Moskalom na myśl przyjść może. W wykonaniu tego rozkazu dziś rano 200 żołnierzy opanowało cały dół nowo zbudowanej pięknej resursy obywatelskiej na Krakowskim Przedmieściu, i to bez żadnego uwiadomienia zarządu. Kantor główny loteryi naprzeciwko Zamku z 24 godzinach kazono wypróżnić. Dojdziemy stopniowo łatwo do tego, że się wszystkim mieszkańcom z Warszawy każą wyprowadzić!

Mówią głośno o męczarniach zadawanych nieszczęśliwym ofiarom, wziętym z bronią w rękę. Nawet nie oszczędzono takich, których następnie rozstrzelano. W Radzynie zginęli śmiercią męczeńską Krasuski i Drewnowski, syn radzcy stanu.

Pułkownik Ostrowski, Polak, dowódca pułku stojącego w Radomiu (którego siostrzeńca, oficera rosyjskiego, który przeszedł do powstańców, niedawno w Piotrkowie rozstrzelano), wysłany w celu natarcia na miasto Żarki w olkuskim, nie doszedłszy na miejsce, w drodze sam sobie życie odebrał. Miał on reputacją poczciwego człowieka.

Stanowisko hr. Chreptowicza jako w. mistrza dworu podobno bardzo zachwiane z powodu listu pisanego przez panią Chreptowicz z domu Nesselrode do pani Seebach swej siostry w Paryżu, który to list został przejęty i publikowany. Pani Chreptowicz bez ogródki zwała winę powstania na margrabiego, dając mu przy tej sposobności bardzo niepoehlebne przydomki. Duch w którym ten list pisany, mniej więcej ten sam, w jakim skreślona owa korespondencya z Warszawy w nr. 41 G. z. Krzyż., która tu niezmiernie wrażeń zrobiła. Wszelkie stosunki między państwem Chr. a pałacem Brühlowskim ustały. W razie zwycięstwa margrabiego posada p. Chr. przeznaczona dla hr. Kellera. Lecz na te fraszki dworskie nikt tutaj nie zważa, donoszą je wam tylko dla wyjaśnienia stanowiska margrabiego.

Głównodowodzącym armią w Królestwie w miejsce jen. Ramzaya mianowany został jen. Berg, niegdyś gubernator Finlandyi. Przypisują do tej nominacji wielką wagę, bo jen. Berg nie jest czysto wojskową znakomitością, ale może także i cywilny zarząd objąć. Dziś wieczorem przybył z Petersburga jen. Adlerberg, do którego misyi tysiące domysłów przywiązują.

— Wedle wiedeńskiej Presse Kurowski źle prowadził atak na Miechów. Rosyanie zabarykadowali się w klasztorze i dwóch kościołach oraz po domach na głównej ulicy, gdzie śród najgęstszego ognia konnica polska dwa razy szarżowała napróżno. Moskale Miechów spalili. Strzelcy i kosynierzy zdobyli szturmem jeden z kościołów; powstańcy wdarli się w środek miasta, ale bez armat niemogli zdobyć kościoła, klasztoru i koszar, tworzących prawie cytadelę. Straty ich wynoszą przeszło 100, prawie tyle straty rosyjskie.

— Dnia 16. Lutego z Piotrkowa do Częstochowy przybyło koleją żelazną 22 wagonów z wojskiem rosyjskim.

— Podobnie jak w Ojcowie postąpiły wojska rosyjskie w Miechowie. Długi musielibyśmy wymieniać spis nazwisk, chcąc tu dzisiaj wyliczyć spokojnych mieszkańców Miechowa, starców, kobiety i dzieci, o których zamordowaniu przez żołnierstwo rosyjskie jest do tej chwili wiadomość. Najspokojniejsi mieszczanie, urzędnicy rosyjscy w mieście, w którym ciągle rząd rosyjski panował, polegali od kuli lub bagnetu moskiewskiego i rozpojonego żołnierstwa. Rabunek i mord rozszerzyło to wojsko i na wsie okoliczne. Dotąd jeszcze te krwawe wiadomości nie są dokładne, lecz za nadejściem szczegółowych opisów, podamy takowe.

Oddział wojsk rosyjskich, zdaje się ten który z Wolbroma do Miechowa powrócił, pociągnął dalej w kierunku wschodnim ku Skalmierzowi. Inny silniejszy oddział wojsk rosyjskich złożony z 900 gwardyi posłanej z Warszawy oraz z wojsk liniowych wyprawionych z Częstochowy i z Piotrkowa, ciągnąć ma ku Pilicy. Doszła tu wiadomość, iż pułkownik dowodzący tym oddziałem po odebraniu rozkazów, które mu za-

pewne mord i pożogę nakazywały, niechcąc przewodniczyć do takich barbarzyństw, zastrzelił się, a dowództwo nad oddziałem objął jakiś inny generał rosyjski. Fakt ten okazuje, iż rozkazy do mordów i pożogę idą od wyższych władz rosyjskich.

— Czas pisze: Podaliśmy już dawniej byli notę przesłaną przez naczelnika kancelaryi dyplomatycznej przy wiel. księciu namiestniku, p. Tęgoborskiego do barona Budberga, zabraną zapewne kuryerowi przez powstańców i nadesłaną nam pocztą; korespondent zaś nasz podał ustęp z tajemnej korespondencyi tegoż naczelnika kancelaryi do p. D'Oubril posła rosyjskiego w Berlinie. Dzisiaj zamieścimy nadesłane nam równie pocztą w dosłownem tłumaczeniu list tegoż naczelnika kancelaryi dyplomatycznej p. Tęgoborskiego do posła rosyjskiego w Paryżu:

Do barona Budberga posła w Paryżu.

Warszawa, 4. Lutego 1863.

»Kochany baronie, korzystam z powrotu pani Rose¹⁾ aby ci przesłać dzisiejszą ekspedycję wraz z ostatnimi urzędowymi wiadomościami.

W tej chwili w. książę odebrał bardzo krótką wiadomość telegraficzną o zaszłym boju pod Pilniskami, na kolei żelaznej pomiędzy Kownem a Ejtkuhnen, że znaczna banda została rozproszona i że pole bitwy pokryte jest trupami. Brakuje nam jeszcze szczegółów. Moim dzisiejszym telegramem wskazałem panu dwa główne ogniska powstańców. Spodziewam się, że jutro rano odbierzemy wiadomości z pod Węgrowsa, w którą to stronę znaczne siły wojska zostały skierowane i gdzie dziś stanowcza miała zająć rozprawa. Mam nadzieję, że się powiedzie, i że zabrana tamże liczna banda zostanie zniesiona. Co zaś do bandy znajdującej się w okolicach Wąchocka, oczekujemy za dwa lub trzy dni wiadomości o tem co zajdzie. Tam jednakże sprawa nie pójdzie tak łatwo, bo okolica jest górzysta aż po samą granicę austriacką i nadaje się przewybornie do wojny partyzanckiej. Prócz tego cała część południowa gub. radomskiej jest ogolocoła z wojska, z powodu skoncentrowania sił. Jest to według mnie, punkt najważniejszy, zważywszy mianowicie ułatwienia jakie powstańcy otrzymują od władz austriackich (!!!), które posyłały ludzi uzbrojonych z Krakowa i Galicyi dla połączenia się z tu-tejszymi bandami (!!!)²⁾.

Posłałem już te wiadomości do Petersburga i do Wiednia, proszę jednak pana aby te szczegóły zachował w tajemnicy. Ta zмова Austrii z powstaniem, jest rzeczą godną uwagi w historii tej insurekcyi (!)

Przepraszam pana najmocniej, że na 4 twoje ekspedycje odpowiedziałem zaledwie telegramem, racz mi to pan wybaczyć, bo pracuję literalnie, noc i dzień, a od trzech tygodni kładę się dopiero o 5tej lub 6tej z rana. Jestem okropnie znudzony, a wszyscy moi urzędnicy są zapracowani. W ciągu tego tygodnia bądź co bądź odpowiem panu jak również p. Tchetcherin.

Onegdaj rozstrzelano dwóch powstańców w Plocku a 4 w Radomiu, ma się rozumieć, że tak surowo karani są tylko przywódcy, (??) z których kilku znajduje się w rękach władzy. (Mordują bez sądu nie tylko przewódców, nie tylko wszystkich powstańców, ale spokojną ludność. Przyp. red. Cz.)

Insurekcyja miała czas wzmocnić się i zorganizować w niektórych miejscach, ale stłumienie jej będzie tem zupełniejsze, gdyż łatwiej będzie wytępić w masie dwie lub trzy bandy, niż je osiągnąć rozproszone po kraju.

Załączam list W. K. do hr. Aquilla.

Będę się starał zawiadamiać pana o wypadkach i spodziewam się móżdż udzielić ci więcej szczegółów przez następnego kuryera.

Staszów, 15. Lutego. — Po opuszczeniu Wąchocka, jen. Langiewicz udał się na ś. Krzyż, gdzie się rozłożył obozem u stóp góry, postawiwszy na górze w klasztorze załogę z 30 strzelców i 50 kosynierów. Dnia 11. rano o godzinie 9. dwa tysiące piechoty rosyjskiej i sotnia kozaków i 4 działa podstąpiło podprowadzone przez chłopca bocznymi drogami pod sam obóz z jednej a pod klasztor z drugiej strony. Odgłos do broni postawił w mgnieniu oka dwa bataliony w porządku bojowym, z którymi Langiewicz stawił czoło silnemu w liczbę nieprzyjacieli. Kozacy najprzód zrobili atak, nasi strzelcy przypuściwszy ich zbliska dali ognia i kapitan z kilkunastu kozakami spadł z koni, reszta cofnęła się w nieładzie i więcej do walki niewystępowała; następnie przeczony zawsze Langiewicz wprowadził strzelców w dobre miejsca, poustawiał za sągami, z po za których wygodnie przerzedzali szeregi moskiewskie, a sam udał się do klasztoru, gdzie straszny ogień od półgodziny trwał. Strzelcy nasi z kurytarza, z po za muru okropnie razili nieprzyjaciela i w tak małej liczbie wytrzymywali jego rzęsisty ogień. Moskale widząc, że ani na jednym ani na drugim punkcie nie nie zrobiają, cofnęli się po 4godzinnej walce w największym nieporządku, zostawiwszy na placu pod klasztorem jeszcze przeszło 80 trupów i dużo amunicyi. Oficerowie rosyjscy liczą stratę swoich na 400, między tymi 2 kapitanów padło, kilku podoficerów, dwóch oficerów. Z naszej strony z powodu, iż strzelano z za murów, było tylko 16 zabitych, między tymi 7, którzy jako podejrzani siedzieli na odwachu, a nad którymi Moskale haniebnie się pastwili; bo niektórzy jak Moreau 15 pchnięć bagnetowych mieli. Reszta jako straż na odwachu padła ofiarą zemsty rozhukanego tatarystwu. Z czynnej armii mieliśmy tylko dwóch zabitych, między tymi młody Dobrycz, 5 rannych, z których dwóch na drugi dzień umarło. W ogóle z kilku potyczek, które generał Langiewicz staczał mamy tylko 23 rannych, gdy tymczasem Moskale zapelniali szpitale w Radomiu i Kielcach. Po tem zwycięstwie jen. Langiewicz wypocząwszy nieco z całym obozem, tej samej nocy opuścił ś. Krzyż i udał się do Staszowa, gdzie obecnie kwateruje. Św. Krzyż był pod wielu względami niedogodny, brak wody, ciągła wilgoć, zmusiła generała do opuszczenia swego stanowiska. Chłop który prowadził Moskale, był sołtys z Krajnego, ten sam, który wydał

¹⁾ Zapewne pani Róży. P. K.

²⁾ Co za fałsz. Przyp. red. Cz.

księdza Sciegienego, a w nagrodę swych usług został bagnotami zażgany przez Rosyan. Jen. Langiewicz kilka razy w wielkiem znajdował się niebezpieczeństwie, na czele szedł w największy ogień; troskliwi o życie swego kochanego wodza żołnierze, wstrzymywali go. Jen. Langiewicz zna swoje stanowisko, wierzy w siebie i ufa sile i odwadze swoich towarzyszy, którzy go prawdziwą miłością otoczyli. Cz.

Staszów, 16. Lutego. — Od dwóch dni stoimy w Staszowie, dokąd przybyliśmy wieczorem z Rakowa, miasteczka o 2 mile od Staszowa odległego. Do dziś dnia jesteśmy spokojni, a tej swobody używamy do ćwiczeń wojskowych, do uzupełniania batalionów i tworzenia nowych z przybywających ochotników. Jenerał Langiewicz czynny, o wszystko się troszczy, dla tego też panuje porządek, bo żołnierz widząc zabiegi i troskliwość wodza, chciałby odgadnąć jego wolę. W szeregach naszych są także włościanie chętni i odważni, a jeśli się gdzie okazały objawy niechęci ze strony ludu, to tylko pod wpływem gorzałki chwilowo w skutek podbechtania przez szpiegów i agentów rosyjskich, ogół jest spokojny a czasem wspiera usiłowania nasze w różny sposób. Tak 8. t. m. 35 Moskali przechodząc przez jedną wieś, zostali przez chłopów tej wsi rozbrojeni, którzy broń wszystką przynieśli do obozu pod św. Krzyżem.

Za parę dni ma się ukazać pierwszy numer pisma obozowego w Sandomierskiem, w którym naczelnik wojskowy ma wezwać wszystkich, którzy nie za urlopem, opuścili swoje stanowiska.

Moskale nie przestają rabować, palić, dopuszczać się gwałtów; dnia 9. t. m. miasto Sandomierz stało się pastwą dzikiego żołdactwa, które rabowało, biło, a nawet niewinne dziewczęce napadało. Po dwugodzinnym pobycie, Moskale opuścili miasto, zabrawszy z sobą ze szpitala Frankowskiego Leona ciężko ranionego. Miejscowy lekarz twierdził, że ranny nad 8 dni nie pożyje, mimo to dziewczę moskiewska uwiozła go z sobą.

Staszów, 17 Lutego. — Opiszę wam co widziałem na własne oczy. Dziś o godzinie 7ej zrana obaczyły pikiety polskie z oddziału Langiewicza obozującego w Staszowie nadeciągających od strony Stobnicy jakichś jeźdźców w czerwonych czapkach. Myślano że to jazda polska; lecz byli to w czapkach czerwonych dwa szwadrony dragonów rosyjskich, a za niem dwie kompanie czyli rotę piechoty celnych strzelców (z Kiele wyszłe) i 50 do 60 kozaków.

Pikiety polskie spostrzegłszy szynele bure, dopiero dały ognia, i zaalarmowały powstańców w Staszowie rozłożonych. Dragoni w dwóch trzecich częściach zsiadli z koni, które reszta trzymała w tyle i stanęli z karabinami. Kompania strzelców celnych rosyjska poszła od Adamówki dołami pod Kirkof na Staszówku, wpadła pomiędzy chaty, i na hilkunastu miejscach zapaliła wieś i dwór. Kobiety i żydów tam mieszkających, którzy chaty i dobytek ratować chcieli, kolbo wali Moskale. Po zapaleniu wsi, jakby na hasło, rozwinęli się Moskale w szyk bojowy od strony Stobnicy. Dragoni pieszo i kompania piechoty rozstawili się począwszy od drogi ze Sieleca aż ku wapiennikowi pod Oględowem; druga kompania piechoty na górze od Staszówka.

W takim szyku rozpoczęli bój, którego tu opiszę ustęp przezemnie widziany. Moskale skierowali krzyżowy ogień rotowy przeciwko wychodzącemu ze Staszowa dwiema kolumnami oddziałowi 600 strzelców polskich. Grad kul skierowany w jeden punkt na most murowany niepozwolił strzelcom przejść przez most. Tu padł dowodzący kapitan lecz prócz niego nikt więcej. Korzystając z zatrzymania się powstańców wbiegło po moście murowanym 8 lub 10 strzelców rosyjskich, do najbliższego domu lekarza miejscowego i z okien rozpoczęli strzelanie. Powstańcy zajęli przeciwległy dom murowany, i odstrzeliwając się zabili trzech Moskali; reszta cofnęła się zapalwszy wprzód dom ze środka. Z Polaków zginął tu jeden. Z cofających się owych kilku moskiewskich strzelców zasiadł jeden pod krzyżem nade drogą przed mostem stojącym; ochotnik pewien zastrzelił go, i śród gradu kul poszedł i zabrał jego sztuciec. Dalej też przy topoli koło mostu zatrzelono jednego Moskala i broń wzięto. Tyle tylko poległych rosyjskich zostało w tym miejscu na placu; resztę poległych swych i rannych uprowadzili. Liczono ich około 30 zabitych, a z Grzybowa była wiadomość, że rannych Moskali wieziono 9 furgonów.

Strzelcy polscy obiegli skrzydło rosyjskie od wapiennika Oględowskiego i tam razili celnym ogniem. W południe zatrąbili Moskale do odwrotu, i poszli nazad do Stobnicy. Z powstańców wielu odznaczyło się męstwem; jeden strzelec ubił czterech Moskali podpalających Stawoszek.

Kosyniery i reszta strzelców stali podczas tego na Rynku i ulicach w Staszowie, gotowi do walki lecz nie biorąc w walce udziału. Od przenośnych kul padł jeden kosynier i jeden starozakonny w oknie. Cz.

Z Reszowskiego, 17 Lutego. — Otrzymałem z pewnego źródła bliższe wiadomości o wypadku w Ulanowie i przysyłam takowe z tej przyczyny, że wypadek ten jakkolwiek pojedynczy, wskazuje nietylko lekceważenie tutejszych władz ze strony komend rosyjskich, ale nadto nakazuje obmyśleć zaradce środki w nasbliższej przyszłości, jeżeli i mieszkańcy Galicyi na barbarzyństwa żołdactwa rosyjskiego nie mają być wystawieni.

Dnia 12 b. m. to jest w przeszły czwartek oddział kozaków gonił za dwoma jeźdźcami przed barbarzyństwem rozhukanego żołdactwa rosyjskiego uchodzącymi i schronienia u nas szukającymi. Już na tutejszym terytorium a nawet pod samą wioską Kurzyna w obwodzie rzeszowskim w powiecie Ulanowskiem położonej, dopadło kozactwo uciekających, a gdy jeden z nich ksiądz Karol Kобрzyński nie będąc wprawnym jeźdźcem przypadkowo spadł z konia, kozacy rzucili się na bezbronnych, i prócz niebezpiecznego cięcia w głowę, wiele ran mu zadali. Nadbiegli w tej chwili ludzie odpędzili Moskale, którzy w granice kongresówki. Ranny ksiądz Karol Kобрzyński wraz z pozostałym przy nim Witoldem Rosenwertem, przez patrol żandarmów austriackich dnia następnego. to jest 13 b. m. rano z domu włościanina odprowadzeni do urzędu po-

wiatowego w Ulanowie, zostają dotąd w tem miasteczku. Pieniądze księdza Kобрzyńskiego kilka tysięcy rubli wynoszące urząd powiatowy wziął w tymczasowe przechowanie.

Gdy cały wypadek zdawał się już załatwiony, przybyw dnia 13 to jest w piątek po południu oddział kozaków z kapitanem Krywokenkoj na czele, do miasteczka Ulanowa przeszło milę od granicy odległego, i wydania powstańców. Naczelnik powiatowy nie miał zapewne znajomości prawa, gdy nie rozkazał rozbroić najeźdźców, wszelako stanowczo kapitanowi odmówił wydania obu schronionych i zagroziwszy że takie naruszenie granicy surową odpowiedzialnością, kazał zastęp kozacz i rosyjskiego kapitana aż do granicy odprowadzić przez żandarmów i straż finansową, co może potrzebnem było, już z tego powodu, już z tego powodu, że ludność miasteczka Ulanowa mając współczucie dla nieszczęśliwych tulaczy, po przybyciu Moskali uderzywszy w dzwony wyruszyła całą masą i gotowa była rzucić się na oddział rosyjski, obrzuciwszy go na miejscu i przy powrocie błotem i przekleństwem, gdyż kapitan rosyjski i żołdactwo podczas zajścia tego szkalowali nietylko rząd tutejszy, ale wyraźnie odgrażali się, że przyjdą wkrótce i poczciwym mieszkańcom Ulanowa jako buntowczykom tak jak u siebie zaswiecą i łby pościnają.

Za autentyczność wypadku za rzetelność źródła z którego czerpię, zaręczam. Cz.

Z Kaliskiego, 18. Lutego. — Dnia 9. Lutego 300 powstańców wkroczyło do Uniejowa w województwie kaliskiem; porzucano orły moskiewskie i ogłoszono rząd narodowy, zabrano kilkanaście sztuk broni donataryuszowi Toll. Po dwudniowym pobycie wzmocniwszy się kilkudziesięciu ludźmi udał się oddział do Sadka i Łodzi, gdzie przez Niemców, którzy wyszli naprzeciw powstańcom najserdeczniej byli przyjęci, i w broń przez nich zaopatrzeni. Z tego oddziału kilku oddzieliło się, idąc od Uniejowa, przez kozaków otoczeni zdołali się wydobyć prócz Jabkowskiego Adama, młodzieńca rycerskiej odwagi, który obskoczony przez pięciu kozaków, jednego zabił, jednego ranił, a widząc że więcej nadchodzi, sam się zastrzelił; ciało jego obdarłszy ze wszystkiego, i zabrawszy mu 4000 złp. kozacy porzucili go nad drogą do Rudnik.

W sieradzkim w okolicy Burzynina oddział złożony z kilkunastu młodzieży tak z Francji przybyłych jak i w okolicy zamieszkałych oraz ochotników z parafii, po wysłuchaniu w kościele mszy św. i żarliwego kazania proboszcza, ks. Janego, udał się wraz z tymże proboszczem w lasy przecinające komunikacją Sieradza i Wielunia. Uzbroiwszy się, zajął on stanowisko w lasach Złoczewa i pobliskich, komendę nad nim objął ksiądz Drohomirecki, Ukrainiec z Paryża przybyły, który wiedziony zapałem wojennym, dnia 10. Lutego w pięć koni zrobił wycieczkę do Złoczewa, gdzie orły rosyjskie porzucano, ogłoszono rząd narodowy i odebrano broń strażnikom. Dnia 13. oddział Drohomireckiego w liczbie 60, druga bowiem część, około 100, był się ściągnął ku Burzeńcowi, otoczony przez dwie kompanie piechoty moskiewskiej i kilkadziesiąt kozaków, po rozpaczliwej obronie, w której zginęli śmiercią walecznych ksiądz proboszcz Jany z Siemianowa, Drohomirecki, dowódzca oddziału, i dwóch innych, idąc na przebój przedarł się szczęśliwie. Teżoż samego jednak dnia Moskale złapali w Brzyznie patrolujących za furazem sześciu ochotników, których pastwiąc się nad nimi najnieczemniej, do Sieradza odstawili. Tymczasem na różnych punktach okolicy powstają nowe oddziały jakby z ziemi wyrastały. Moskale są w ustawicznym ruchu, latają tu i owdzie, wszakże zwykle napróżno, bo najczęściej znajdują tylko ślady przechodu powstańców.

Mówią tu, iż w okolicy Puław, dawnego majątku Czartoryskich, włościanie odznaczają się największym patriotyzmem. Duchowieństwo polskie wszyscy prawie prócz małych wyjątków robią największe poświęcenia. Znany list ks. Kajsiewicza był tu z największem oburzeniem przyjęty. Mówią jeszcze o innym liście, ale nie od księdza Kajsiewicza, wprost napisanym do arcybiskupa Felińskiego, z poznańskiego, który bardzo przykre sprawił wrażenie na ogóle duchowieństwa polskiego, bo ten inaczej pojął stanowisko kapłana polskiego.

Francya.

Paryż, 21. Lutego. — Constitutionnel zamieszcza dziś wstępny artykuł podpisany przez Limayrac, którego osnowę podał telegram. Dziś go podajemy w całej osnowie:

»Dopóki Rosya i Polska stały same naprzeciw sobie, poczytywaliśmy za nasz obowiązek nie mówić, coby mogło posłużyć powstaniu za bezpożyteczne zachęcenie. Równocześnie atoli wskazaliśmy rządowi rosyjskiemu, który nas w ostatnim czasie przyzwyczał do rozsądniejszych środków, błędy, z których wypłynęło obecne powstanie. Przemawialiśmy na obie strony w duchu umiarkowania i sprawiedliwości. Zganiiliśmy brankę w zasadzie i szczególnie w wykonaniu, przytem ubolewaliśmy nad charakterem pierwszej polskiej proklamacji, w której odwołano się jeszcze do innych uczuć, jak do patriotycznych i w których szlachetne idee narodowości zdawały się być poddane pod pewien rodzaj socyalizmu europejskiego. Jednem słowem pozostaliśmy wiernymi programatowi przez nas samych ułożonemu, ostrożni w Warszawie i wolnomysłni w Petersburgu.

Dziś sprawa ta nabiera innego znaczenia. Z początku można było poczytywać powstanie za wypadek wewnętrznej polityki. Przez swe mięszanie się, uczyniły Prusy je kwestyą europejską.

Niechaj nas nieobwiniają o sąd zawczesny nad nowym przebiegiem tej kwestyi. Przez wiele dni pozostawiliśmy głos niemieckim i angielskim dziennikom, które z mniejszą ostrożnością, jak my roztrząsały konwencyą z dnia 8. Lutego. Powtórzyliśmy także namiętne rozprawy w berlińskim parlamencie. Tak niemiecka jakoteż angielska prasa, mównica, tudzież dzienniki berlińskie jednoznacznie wyrzekły nagane. A jeżeli publiczna opinia jest potęgą, jak to uznaje każdy mąż stanu, i jak to orzekł pierwszy ze wszystkich mężów stanu, natenczas w obecnej

